

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. V. Responsio ad testimonia Calvinistarum ab Adversario objecta

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

ARTICULUS V.

Responsio ad testimonia Calvinistarum ab Adversario obiecta.

Quid non in desperata causâ patrocini-
um contemnit Adversarius, cælo terrâque evoca-
tis copiis in nos insurgens; Infelici glutine, Patri-
bus Hæreticos; Orthodoxy molles, rigidosque
Calvinistas atrox; illudque fuentis Deæ, cum
Poeta, exclamasse dixeris,

Flecti si nequeo superos, Acheronta movebo.

Verum inter extremos æstantis animi impe-
tus moderatior Juno: ab Jove liquidem initium
belli impicatur, advocatque primò in patrocini-
um suum cælestis nomen; nec nisi subtrahit hoc
parante, interpellat Acherontem, Acheronti
primus detulisse videtur Adversarius: nam Moli-
nium, Amelium, Twissium, simileque culti-
næ pravitatis Novatores, & inferni satellites ac mi-
nistros, supplex sibi pugna in Thomistis patro-
nis primò accitit; nec nisi negato aut evacuato
fuit hoc auxilio, cælos pulsar, vocatque ulti-
mos desperata causæ suæ protectores, licet invi-
tos, Waldensem, Bellarminum, Perronium, So-
nem, viros inclitæ fidei, consummataque sapienti-
æ, nulloque jurè Hæreticis non dico postpo-
nendos, sed nec componendos; maxime à viro
Catholico & Religioso.

Obicit ergo primò judicium Petri Molinæ,
qui in Anatomie Arminianismi, dum explicat
quam sint illi Pontificis, qui suæ, hoc est Cal-
vini doctrinæ, repugnant, eos esse dicit, qui Pel-
agianismum ita interpolant, sicut Arminiani Pa-
pismum. Unde cum Arminiani in materia de
gratia & prædestinatione, Molinæ & Jesuitarum
doctrinam sequantur, concludit Adversari-
us: *Quis non videt Papsismum, hoc est non Calvinis-
mum, converti cum doctrinâ Jesuitarum? subinde-
que Thomistarum doctrinam adversam, ad non
Papsismum sed Calvinismum pertinere.*

Verum non habet magnum pondus ab Hære-
tici autoritate petita argumentatio: quid enim
si respondeam, nusquam tuto credi iis hominibus, qui
Deo credere noluerunt. Agnoscat hæc verba, &
probabit forsitan Adversarius quæ scripsit disp.
1. cap. 1. libri de scientia media. Sanè non posset
esse iniquior Catholicorum conditio quam ut
Hæreticos, qui fidem omnem & aequitatem
abiecerunt, iudices haberent.

Secundò, si hoc Molinæ testimonium vim a-
liquam habeat, non minus Adversariis quam
Thomistis negotium faceret. Nam Arminiani
non solum rejiciunt prædefinitiones absolutas,
& à prævisione scientiæ mediæ independentes,
sed etiam prædestinationem gratuitam, & præ-
sentiam meritorum antecedentem. Ergo si
quidquid Arminiani docent in materia de gratiâ
& prædestinatione ad Papsismum pertineat, &
oppositum ejus ad Calvinismum, illud etiam
consequitur, doctrinam de gratuita prædestina-
tionum electione, ad non Papsismum, seu ad Cal-
vinismum pertinere: quod quam temerarium
esse, allorere, facile Adversarius advertet ex his
quæ de prædestinatione gratuita Bellarminus di-
xit libro 2. de gratiâ & libero arbitrio c. 11. *Hæc
(inquit) sententia, non quorumvis doctoris opinio, sed
sola Ecclesiæ Catholica dici debet.* Tum etiam, quia

Tom. I.

A ipsemet Adversarius supra pagina 512. editionis
Tolosanæ, Scripturæ, Augustino, & aliis proba-
rioribus Theologis, hæc sententiam conformi-
orem esse fateretur. Tum denique, quia Suarez,
Bellarminus, Toletus, Ruizius, Salmeronius,
Maldonatus, alique celebriores Societatis
Theologi, ei adherent. Unde si illa ad non Pa-
pismum, seu Calvinismum pertineret, sequeretur
Doctrinam Societatis, cum non Papsismo, seu
Calvinismo converti.

Tertiò, ut verissimam solutionem subjungam,
dupliciter potest aliqua sententia dici pertinere
ad Papsismum. Primò quia à Summo Pontifice,
tanquam de fide certa sancita ac definita est. Se-
cundò, quia ab illo & Romana Ecclesia tolera-
tur, aut permittitur. Si Papsismus primò modo
sumatur, neutra opinio vel affirmans vel negans
scientiam mediâ, aut prædefinitiones absolu-
tas & efficaces, potest dici ad Papsismum perti-
nere, cum neutram tanquam de fide tenendam,
Romanus Pontifex definierit. Si verò Papsismus
secundo modo sumatur, utraque sententia & af-
firmans & negans, ad Papsismum pertinet, quia
Summus Pontifex utramque approbat & per-
mittit, ac disputationi Theologorum relinquit.
Dicimus igitur, etiam salvâ Adversariorum pa-
ce, Papsismum totum intra Jesuitarum Scholam
minimè concludi, sed etiam ad Papsismum perti-
nere, tum ab Ecclesiâ Romana, Pontificibusque
D. Thomæ & Thomistarum doctrinam probari; ne-
que Arminianos duntaxat, quibus jam novus
Molinistarum titulus accessit, sed & Thomistas,
& quotquot Catholici sunt, Calvino repugnare.

Sed demum, si quid authoritati tribuendum
est perditæ fidei homini, & hæretico, Virum Re-
ligiosum, integræque fidei oppono, ut constet
Arminianos, non Papsismum interpolasse, ut fal-
sò Molinæus scripsit, sed Semipelagianismum
restituisse Testem adduco Patrem Franciscum à
S. Augustino Macedo, Franciscanum Observan-
tem, Magistrum Artium, & Sacræ Theologiæ
Professorem, nec non Serenissimi Lusitanæ Re-
gis Historiographum Latinum: hic enim in li-
bro cui titulus est, *Mens divinitus inspirata Sanctis-
simo Patri Domino nostro Innocentio X. super quinque
propositiones Jansenii*, quem Londini edidit inter
iplos, ut ait, tum rigidos Calvinistas, tum Armi-
nianos, & Socinianos degenis, quæ unica art. 1. te-
statur Arminianos & Socinianos, in materia de
gratiâ & prædestinatione, Semipelagianos esse:
*Arminiani (inquit) & Sociniani qui quid SEMI-
PELAGIANI SUNT, plures damnari volebant
Jansenii propositiones.* Et art. 5. circa quartam pro-
positionem Jansenii, distinguit inter Semipela-
gianos puros & mixtos, & docet quòd primi se-
men fidei & bonæ voluntatis in nuda natura ex
integro ponebant; alii verò naturæ gratiam ad-
jungebant, sed eam talem esse dicebant, ut sub-
jecta arbitrio, ab ea penderet, idque probat plu-
ribus argumentis, quorum quartum sumitur ab
eorum (inquit) exemplo, qui hodie Semipelagianis-
mum profitentur, partimque cum Pelagianis in nudis
natura actibus (cujusmodi sunt Sociniani) partim in
natura adiuta solâ communi & indifferenti gratiâ
(quales sunt Arminiani) meritum ponunt, ac u-
trique suam usdem rationibus tuerentur sententiam,
quibus olim Semipelagiani mixti & puri tuebantur. Doceant ergo
NOVI SEMIPELAGIANI, quid
de antiquis illis sentiendum sit. Et infra. *Cum duo sint
errores extremi circa gratiam, unus qui eam necessi-
tatem & irresistibilem, ut aiunt, facit, in quo est Lu-
therus;*

XX

liberus;

therus, & Calvinus, & Asecla, qui Manicheismum invexerunt. Alter qui eam facit pedissequam, & servam voluntatis (verribilem appellant) qui est Socinius, Arminius, & Remonstrantium, a quibus est SEMIPELAGIANISMUS RESTITUTUS.

67 Patet ergo ex huius Authoris testimonio, cui fidem adhibere æquissimum est, utpote viro religioso, & docto, inter Thomistas & Jesuitas constituto, ac neutrius partibus, ut inquit, affecto, & qui Jansenii doctrinam minimè adhareat, sed eam toto hoc libro impugnet. Patet, inquam, Arminianos, non Papismum (ut ait Molinaus) sed Semipelagianismum interpolasse, eosque, Leopoldos & Pelagi-Calvinistas, posse meritò nuncupari. Unde mirum est, tantoperè Adversarii & sibi & suæ Scholæ gratulari, quòd defensoribus scientiæ mediæ novi illi Semipelagiani sese adjunxerint, & degeneres illæ vesperæ apud examibus se ultro miscuerint. Meminisse debuerat eorum quæ scripserat disp. 1. c. r. libri citati: Cum in omni fœderum genere, fides Hæreticorum meritò suspicanda sit, neque unquam tutò credatur in hominibus qui Deo credere noluerunt, in hoc certè bello Theologorum adeo sunt periculosa eorum auxilia, nihil ut metuendum sit magis, quàm ne cum illis, vel causæ communionem, vel armorum societate coniunctus esse videare.

68 Objicit secundo Adversarius: Amesium Calvinismi conscium, ac professorem, ac verissimam esse Alvaris sententiam, quæ homo ita liber esse defenditur, ut dissentienti tantum potentia stare dicatur cum auxilio quò ad consentiendum movetur, ex eoque validissimam, ut putat, argumentationem, quæ Thomistas impetatur, conficit. Sic igitur arguit: Calvinus & Calvinista rigidi, in modo libertatis quem servat liberum arbitrium, motum & excitat à divinâ gratiâ, dissentiant à Tridentino: Amesius est Calvinista rigidus, in hac controversia de gratiâ & libero arbitrio, & adheret Calvinis: Ergo Amesius in predicto libertatis modo dissentit à Tridentino, minor (subdit Adversarius) tantum egere videtur probatione, sed re verâ non eget, scripsit enim Amesius post schisma Arminianorum, qui à Calvinis recesserunt in hac controversia, & ita scripsit, ut eos impugnet, nec quidquam occurrit in eius scriptis, unde colligi possit displicuisse illi Calvinis sententiam.

Iterum verò ita ratiocinari licet. Modus ille libertatis quem admittit Amesius tanquam verissimum, pertinere videtur ad Calvinismum, & consequenter non esse ad mentem Tridentini, ut probatum est: Modus ille quem admittit, ut ipse quidem fateatur, est acceptus à Didaco Alvare: Ergo ipsius iudicio, modus Didaci Alvarez pertinere videtur ad Calvinismum, & consequenter non esse ad mentem Tridentini.

69 Miror hic Adversarii artem, qui hoc quod potissimum probandum erat, cum efficax probatio deesset, ita certum supposuit, & ita velut in transitu libavit, ut nec etiam probatione egere dixerit, Amesium in materia de gratiâ & libertate, rigidiorum fuisse Calvinistam. Ego contra Amesium, hac in parte, à Calvinis defecisse confido, & plura in eius scriptis reperiri, quæ manifestissimè convincant, & Calvinis & rigidiorum Calvinistarum ipsi displicuisse sententiam. Et enim, ut jam & multis & sæpius probatum est, hæc præcipua sunt in materia de gratiâ & libertate, Calvinistica doctrinæ capita, ut facillè etiam mecum Adversarius consentiet.

A Soli spontaneitate, seu immunitate à coactione, libertatem perfici.

Omni gratiam quæ hominibus in statu naturæ lapsæ tribuitur, esse irrefragabilem.

Gratiâ efficaci libertatem penitus destrui.

Bos qui per talem gratiam ad bonum supernaturale non moveatur, carere omni ad actus supernaturales eliciendos potentia.

In salutis negotio voluntatem humanam Deo non cooperari.

Hæc verò indubitata Calvinis principia, ita expresse Amesius rejicit Tomo 4. Bellarmini enervati, ut à convincendum hominem solum qui oculos habeat, desiderare debeam.

In primis enim lib. 4. cap. 1. num. 2. hanc positionem seu Theorem Bellarmini approbat: ad arbitrium liberum constituendum omnino requiritur libertas à necessitate, neque sufficit libertas à coactione. Et subdit. Per calumniam tribuitur nostris, quòd libertatem statuant à coactione tantum; si volunt enim semper qui illâ phrasè utuntur, libertatem voluntatis à necessitate naturalis determinationis ad unum. Et infra: Nos concedimus liberum arbitrium, quando agit, liberum esse ab omni necessitate. Et cap. 3. num. 3. Non negamus voluntatem habere dominium sui actus, sed dominium illud subiectum & subordinatum esse dicimus primo & absoluto domino Dei.

Secundo idem Amesius lib. 3. cap. 2. num. 1. agnoscit in statu naturæ lapsæ gratiam interiori cui de facto resistitur, & potentiam aut facultatem faciendi bonum supernaturale, in his qui actu per gratiam efficacem non moventur. Ait enim: Apud nos non omnes illi qui a Deo moventur, necessariò bene agunt; novimus enim multos tam externe quàm interne moveri ad bene agendum, qui tamen motionibus illis resistunt. Adicitque ibidem: Apud nos etiam qui non moventur ad hoc aut illud bonum, sæpe tamen potentiam aut facultatem habent faciendi bonum quòd non faciunt.

Tertio ibidem cap. 3. num. 4. docet libertatem non tolli, sed perfici per gratiam efficacem, probatque ibidem doctrinam Alvaris disp. 18. dicentis: Per efficaciam præparatam gratiâ non destruitur, sed potius roboratur & perficitur nostrum arbitrium libertas. Prædet erminat Deus voluntatem ad alteram partem, non ex necessitate, sed iuxta propriam naturam ipsius voluntatis, efficit ut voluntas liberè, sed insalubriter semetipsam determinet ad alteram partem. Et libro 4. cap. 3. libertatem non tolli dicimus per gratiam, sed perfici.

Quarto, idem Amesius libro 4. cap. 3. num. 6. ab illo errore Calvinis & rigidiorum Calvinistarum, quò asserunt voluntatem in negotio salutis liberè Deo non cooperari, manifestè recedit: docet enim quòd Deus facit bona nostra opera, ut causa simpliciter principalis: homo ut causa subordinata, & subdita virtuti & gratiæ Dei.

Denique, sensum compositum & divinum intelligit & explicat eodem planè modo quò Thomista, non verò sicut rigidi Calvinista, ut videri potest libro 4. cap. 3. num. 1. & 8.

Nullum ergo superesse dubiū potest, Amesium displicuisse Calvinis & rigidiorum Calvinistarum in materia de gratiâ & libertate doctrinam, illumque felicius à Calvinis recessisse, quàm Arminium: iste enim ita Calvinismum deseruit, ut Semipelagianismum interpolavit, ut supra ostensum est: Ille verò à Calviniana, ad Augustinianam & Thomisticam de gratiâ efficaci doctrinam transi-

transivit, ut ex locis jam inductis patet. Unde in forma ad primum Adversarii argumentum, ita breviter, & unico verbo respondeo, concessa Majori, distinguendo Minorem. Amelius est Calvinista rigidus, & adhæret Calvinio, in materia de gratia & libero arbitrio, nego Minorem. In aliis quaestionibus & controversiis, transeat Minor, & nego Consequentiam.

76 Ad secundum, nego Majorem, nam tantum abest quod modus ille libertatis quem ex Altave docet Amelius (quod nimirum voluntas ita sequitur Deum moventem, ut sequi non possit: seu quod potentia ad non operandum, stat simul in eodem subiecto cum gratia & auxilio quod ad operandum requiritur) pertineat ad Calvinismum, & menti Tridentini repugnet: quin potius concitendo, illum esse Catholicum, & Orthodoxum, ac menti Tridentini consonum. Nec potest Adversarius id negare, nisi seipsum abneget, sibi que apertissime contradicat: ait enim libro 4. contra Bajanos cap. 8. §. 7. num. 4. Lutherus & Calvinus, & eorum sequaces, ideo sunt heretici, quia non admittunt liberum arbitrium, quale postulat Tridentinum, nempe quod excitatum à Deo per gratiam efficacem, possit nihilominus dissentire. Et infra: Consequens ergo est, ut dicamus proximam dissentientem potentiam, & à Tridentino sanctam, & ab hereticis hereticè negatam. Idem asserit in responsione ad 17. litteram Montaltii, his verbis, que supra art. 1. retulimus: Catholici Doctores inter se consentiunt, gratiam per se efficacem ita regere voluntatem, ut vim & potestatem resistendi non adimat: ita ut hæc duo inter se componantur, gratia in voluntate, & in eadem voluntate sub gratia constituta, sufficiens non consentiendi potestas; nec dubitant quin hæc sit verus Concilii Tridentini sensus, in istis verbis, potest dissentire si velit. Quæ ergo fide, & quæ sinceritate hic asserit, libertatis modum quem Amelius accepit ab Alvaro (quod scilicet voluntas ita sequitur Deum moventem, ut sequi non possit) pertinere ad Calvinismum, & Tridentino repugnare? Certè ad illud verba Prosperi ad Collatorem, merito dirigere possumus: Quoquo ver sum te conferas, à temet ipso & vincitur & vincitur.

77 Obicit tertio: Twissius in libro quem adversus scientiam mediam edidit, ait suam sententiam de gratia & libero arbitrio ruerè, si doctrina de scientia media, facta testaque, conservetur, illa verò profligatà, inconcussa persistere: Sed Twissius loquitur tunc ut Calvinii Discipulus, & quidem Magistro suo impensè addictus, inquit disp. 1. c. 1. num. 5. Ergo Calvinii sententia ruit, si doctrina de scientia media facta testaque conservetur, & inconcussa stat, si illa profligetur, & tollatur de medio. Adeò sibi eà rationatione gratulatur P. Annatus, ibidem num. 12. dicat, quod hæc digna est que imprimatur in Academiarum omnium frontibus persusio: Profligat à scientià medià, Calvinii sententiam de gratià & libero arbitrio inconcussam persistere.

78 At hæc facillè dissolvuntur, negando minorem, quod scilicet Twissius ibi loquatur ut Calvinii Discipulus, & Magistro suo impensè addictus: Tum quia toto illo libro vix meminit Calvinii: Tum etiam, quia Twissius, sicut & Amelius, à Calvinio & rigidioribus Calvinistis, in materia de gratia & libero arbitrio recessit. nostra enim libertatis concordiam, cum auxilio gratiæ, cum scientià divini, & decretis efficacibus, toto illo

A opere repetit ab omnipotentissima virtute, quæ Deus res facit, eo quo placet modo, liberè, necessariò, aut contingenter: Calvinus verò, & rigidus Calvinista, ejusmodi concordiam non curant; imò docent decreta & auxilia divini, ratione suæ efficacis, omnem voluntatis indifferentiam, ac dissentientiendi potentiam consumere, ut supra ostendimus.

79 Addo quòd Twissius ibidem, non tam Calvinii, quam Scoti Discipulum se proficitur, aitque Scoti subtilitatem sibi placere, & hac de scientià Dei tractatione, Divo Thomæ antepone, eumque velut duces & magistrum sequi; unde si quæ ex Twissii confortio noxa timeatur, in Scotum & ejus Discipulos potius quam in Thomistas casura est. Quæ omnia Adversarius mirà arte & calliditate dissimulavit, ut in Thomistas vehementius invehi posset.

80 Sed quidquid sit de mente & doctrina Twissii, dico sententiam negantem scientiam mediam magis repugnare errori Calvinii, magisque esse idoneam ad illum confutandum, quam sententiam affirmantem, & admittentem in Deo scientiam mediam, quod hoc syllogismo evinco. Illa scientià quæ negat & destruit principium in quo tota Calvinii de gratia & libero arbitrio hæres fundatur, magis repugnat errori Calvinii, magisque idonea est ad illum confutandum, quam quæ eale principium admittit, statuit, & confirmat: At sententia negans scientiam mediam, præcipuum Calviniani erroris principium & fundamentum negat, convellit, ac destruit: è contra verò sententia affirmans, illud concedit, statuit, & confirmat. Ergo sententia negans scientiam mediam, magis repugnat errori Calvinii, magisque apta & idonea est ad illum confutandum & evertendum, quam sententia affirmans, & admittens in Deo eam scientiam. Major videtur manifesta. Minor verò in qua est difficultas, sic ostenditur. Primum Lutherana & Calviniana hæresis principium, illud est: Arbitrii nostri libertas, cum decretis & auxiliis ex se & ab intrinseco efficacibus stare non potest. Ex hoc enim principio tam Lutherus quam Calvinus suam hæresim de libertatis excidio deduxerunt; sic enim discurrebant. Secundùm Scripturam, & SS. Patres, præsertim Augustinum, datur gratia ex se & ab intrinseco efficax, liberum hominis arbitrium prævenièns, & ad volendum ac operandum prædeterminans voluntatem: Neque enim (inquit Calvinus) secus accipi sententia Christi potest, omnis qui audit à Patre & didicit, venit ad me, quàm ut efficacem à seipsa Dei gratiam docet, quemadmodum & Augustinus ostendit. Ergo libertatis indifferentia nulla est, & sola spontaneitas, seu immunitas à coactione, in voluntate mota & excitata divino auxilio relinquitur. Unde ibidem subdit: Medium quem Sophista imaginantur motum, cui obsequi, vel quem repellere liberum sit, apertè excludi videmus, ubi asseritur efficax ad perseverandum constantia. Impegit in eundem scopulum Lutherus, & ex eodem principio totam de libertatis excidio doctrinam deduxit. Sic enim in libro de servo arbitrio, post medium, & eversa mentis Philosophus, & perfrixæ frontis hereticus, perversè discurret: Gratia (inquit) predicatur: Ergo liberum arbitrium tollitur. Auxilium gratiæ commendatur: Ergo liberum arbitrium destruitur. Et iterum: Quorquò sunt loca in Scripturis divinis, quæ meminerunt auxilii tot sunt quæ tollunt

Lib. 2. in fine. cap. 31.

collunt liberum arbitrium. Tandemque sic concludit: *Hac est sane collectio & rata consequentia, quam nec inferorum porta subvertent.* Constat igitur Calvinum & Lutherum, suos ex eo principio errores deduxisse, atque hoc primum fundamentum jecisse: *Arbitrii nostri libertas, cum decretis & auxiliis ex se & ab intrinseco efficacibus stare non potest.* Atqui hoc etiam principium scientiæ mediæ defensores admittunt, obijciuntque toties Thomistis, nullâ ratione cum iis decretis & auxiliis ab intrinseco efficacibus, posse libertatem conciliari, sed eam efficaciam esse & libertatis humanæ ruinam, ipsique ultimum vulnûs inflictum: è contra verò Thomistæ, principium illud ut falsum, & erroneum rejiciunt, & rectè conciliari putant eam efficaciam gratiæ cum libertate indifferentiæ; imò divinæ voluntatis efficaciam, primam totius libertatis & contingentiæ radicem agnoscunt siquidem ut profunde Angelicus Præceptor 1. p. quæst. 19. art. 8. ad 2. discurrit: *Ex hoc ipso quod nihil voluntati divinæ resistit, sequitur quod non solum fiant ea quæ Deus vult fieri, sed quod contingerent vel necessarîo quæ sic fieri vult.* Igitur sicut qui fundamentum alicujus domûs evertit, vel radicem arboris evellit, statim totam domum, & arborem destruit. ita quoque Thomistæ perversum illud Lutherana & Calviniana hæresis fundamentum evertentes, & ad radicem hujus arboris securim adhibentes, hunc errorem radicibus tollunt, & funditus evertunt. Unde nobis illud Adversarii priori jure usurpare licet: *Hac digna est que imprimatur in Academiarum omnium frontibus persuasio, profligata doctrinâ Thomisticâ, Lutheri & Calvinii sententiam de gratia & libero arbitrio inconcussam perstare.*

81 Objicit quartò Adversarius testimonium Theophili Bracheri, vulgò Millererii, qui in libro quem inscripsit, *Christiana concordia inter Catholicos & Evangelicos instituenda consilium*, dum tractat de prædestinatione, de fidei per Christi gratiam dono, discrepantes Authorum sententias, in hunc modum repræsentat: *Singularem nec eam communem interne gratiæ vim, apud eos qui convertuntur à Deo adhibitam, asstruunt nonnulli ex Catholicis, cum Evangelicorum plerisque, qui ab Ecclesia Romana secessionem passi sunt. Quamquam hac quidem in parte, Sedis Romane sententiæ prisca, necdum immutata, B. Augustini definitio- nes amplexa, singularis gratiæ defensionem retinere videatur. Communem verò paremque gratiam cum iis communicari, apud quos dispar interdum sequitur eventus, contendunt plerique omnes Catholicis, & Evangelicorum iam non pauci, partim ex iis qui in Germania Lutherum Magistrum deserentes, ad communem Catholicorum sententiam redierunt; partim ex iis qui in Belgio, Arminium Doctorem sequuntur, Remonstrantes dicti, eidem sententiæ adstipulantur, eamque evertunt mordicis, In quibus verbis (subdit Adversarius) non est difficile conspici, qui sint nonnulli illi Catholicis, qui singularem illam gratiam cum Calvinistis rigidioribus asserunt, significat enim Thomistæ &c.*

82 Respondeo Authorem illum hac scripsisse, dum adhuc caligine involutus esset, nec satis Catholicorum calleret sententias: necdum enim noverat, præter Dominicanos, omnes Patres ex calceatos Carmelitas, & à Mercede Redemptorum, Academiis Lovaniensem & Duacensem, ex Clericis Regularibus, Patres Oratorii, Barnabitas, Patres doctrinæ Christianæ, aliosque

A plures, Augustinianos esse, & gratiæ per se efficacis defensores acerrimos. Ignorabat etiam, Arminianos, & Socinianos, ita à Luthero & Calvino recessisse, ut ad Pelagium & Faultum Regiensē accesserint, & Semipelagianismum interpolarent, ut supra ex Francisco à S. Augustino Macedo demonstravimus. Illud magis videtur ex caligine profectum, quod Concilii Tridentini emendationem tentaverit, quasi ejus decretum cum gratia Augustiniana non admodum consentiat, & verba ista, *per voluntariam receptionem gratiæ & donorum*; sicut & ista, *iuxta cuiusque dispositionem & cooperationem*, ex Tridentini canonibus & decretis delenda dixerit. Sed quid hæc ad Thomistæ? Quis illorum negat, hominem voluntariè gratiam, & alia Spiritus Sancti dona recipere, atque ad illa se disponere, eique cooperari? Si quid in Millererio dignum laude sit, illud est, quod gratiæ efficaciam Augustiniana, seclusa scientiæ mediæ, semper fuerit vindex acerrimus, quod ab eodem, sui ipsius teste locupletissimo, in colloquiis familiaribus apud Fontem Bellaguensem habitis, ipse sæpius accepi. Nec ipsum adhuc in caligine positum lateere potuit Augustini mens, sed verbis illis supra relatâ, apertè indicavit: *Sedis Romane sententiam prisca, necdum immutatam, B. Augustini definitio- nes amplexam, singularis gratiæ defensionem retinere.*

C Antequam hunc articulum concludam, ut argumentum quod ex Arminianorum accessu ad defensores scientiæ mediæ, & Twissii ac Amelii cum Thomistis consensu, in rejicienda scientiæ mediæ, & gratiæ per se efficaci amplectenda, sæpe repetit & inculcat Adversarius, confingatur & convellatur penitus, placeat hic subnectere, & transcribere egregium P. Baronii discursum, quem habet libro sæpè à me citato & laudato, de libertate humana & gratiæ divina. Certum est (inquit) Calvinistarum scilicet in tres, Gommaristarum, Arminensium, & Dordrechtani Conciliabuli divisam scitâ, primam & præsertim ad causæ suæ præsidium Thomistæ Arminensium alteram scientiæ mediæ patronos advocare. Quos vero ex his Calvinistis assertoribus, patet Adversarius ab Ecclesia Catholica sensu longius abesse? Non dubito quin Gommaristas cum Dordrechtanis, in Arminensium gratiam pronuntiet, sed quis non videat, iudicium istud non carere gravi & iustâ, gratiæ & odis suspitione, quod Gommaristæ cum Dordrechtanis in Thomistæ promiores, ad decreta confugiant: Arminenses decretis insensu, uno scientiæ mediæ præsidio sustententur?

Quid ad ista dicent Catholicis, à partium studio remotiores? Eodem loco reponent Arminenses eam Gommaristis; & inde vel nihil mali Thomistis creari, ex Dordrechtanorum in illos inclinatione; vel periculum & damnum ascisci dicent Recentioribus, ex Arminensium in illos studio & affectu. Quare vel deserenda est hæc in Thomistæ accusatio, ex Gommaristarum consensu, ficto aut vero; vel subemenda est similis ex Arminensium in illos consensione.

Nodum istum exolvere velim, salvâ aequitate, neque ex præiudiciis propria sententiæ: Arminenses Catholicos pronuntiant, quia sibi concordant, nec damnari Gommaristas quasi hereticos, quod ad Thomistarum videantur partes accedere. Si contendas ita pronuntiantem, quod Twissius, & Molinæus, Amelii, ex Thomistis arripiant argumenta in Adversarios; ego huic iudicio

